

e-ISSN: 2459-0185

ISSN: 2548-091X

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/turktarars>

TTAD

TÜRK TARİHİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl 6, Sayı 2, Aralık 2021

Journal of Turkish History Researches

Volume 6, Issue 2, December 2021

Ordu

2021

Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi,
uluslararası hakemli bir dergidir.

Yılda iki kez, Aralık ve Haziran
aylarında yayımlanır. Derginin
elektronik versiyonuna

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/turktarars>
adresinden erişilebilir.

Dergiye gönderilen makaleler,
intihal olaylarının tespiti ve
engellenmesi amacıyla intihal
tespit programı ile
denetlenmektedir.

Journal of Turkish History

Researches is a peer-reviewed bi-
annual international academic
journal, published in December
and June. Also a special issue will
be published every year. The
electronic version of the journal
can be read at

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/turktarars>
Author guidelines and
editorial policies on submission of
manuscripts can be found on the
same website. Journal of Turkish
History Researches is using
plagiarism detection software in
order to detect and prevent
plagiarism.

Yıl 6, Sayı 2, Aralık 2021

Volume 6, Issue 2, December
2021

Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi (TTAD) *Journal of Turkish History Researches*

❖ **Sahibi ve Sorumlusu / Owner**
Fatih ÜNAL

❖ **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editor-in-Chief**
Fatih ÜNAL

❖ **Editörler / Editors**
Mehmet ALPARGU, Fatih ÜNAL, Murat
ÖZKAN, Mesut KARAKULAK

❖ **Editör Yardımcıları**
Harun ARSLANTÜRK, Zafer SEVER

❖ **E-Dergi Yöneticisi / E-Journal Director**
Murat ÖZKAN, Mesut KARAKULAK

❖ **Dergi Sekreteryası / Journal Secretariat**
Kamil YAVUZ

ISSN (Çevrimiçi) 2459-0185
ISSN (Basılı) 2548-091X

DERGİNİN TARANDIĐI İNDEKSLER / THE JOURNAL
IS INDEXED IN

Akademia Sosyal Bilimler İndeksi (Asos Index)

AcademicKeys

Scientific Indexing Services

Akademik Araştırmalar İndeksi (Acar Index)

Akademik Araştırmalar İndeksi
Acarindex.com

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

- 1 Köktürk Kağanlığı Döneminde Çaç (Taşkent): Yönetim Sistemi, Hanedanlar
Gaybullah BABAYAR - Yakubcan MUHAMMEDOV
- 15 Ahlatşah II. Sökmen ve Zamanı (1122-1185)
Hüseyin KAYHAN
- 35 Kafkas Albanlarının Kimliği
Oder KUTLUER
- 61 Peçeneklerin Hristiyanlaştırılma Meselesi: Quertfurt'lu Aziz Bruno Örneği
Emine DİKMEN
- 77 Çeviri: Papa IV. İnnokent'in Altınorda Hanı Sartak'a Gönderdiği Mektup (Metin, Tercüme, Yorum)
Alihan BÜYÜKÇOLAK
- 93 Kitap Tanıtımı: Buhara Hanlığı (1500-1920)
Merve ÜNER

YAYIN KURULU

- Prof. Dr. Abdullah Gündođdu**, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Abdulvahap Kara, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Kanlıdere, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Taşğıl, Yeditepe Üniversitesi
Prof. Dr. Alfina Sibgatullina, Rusya Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Darkhan Kydyrali, Uluslararası Türk Akademisi / Kazakistan
Prof. Dr. Döölötbek Saparaliev, Kırgız-Türk Manas Üniversitesi/ Kırgızistan
Prof. Dr. Ergin Ayan, Ordu Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan Ekinci, Ordu Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Alpargu, Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Saadettin Yağmur Gömeç, Ankara Üniversitesi

DANIŐMA KURULU

- Prof. Dr. Ali Merthan Dündar**, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Altay Tayfun Özcan, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. Haldun Eroğlu, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Halil Bal, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hava Selçuk, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Hayrunnisa Alan, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Tellioğlu, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. İlhami Durmuş, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. İlyas Kemaloğlu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal Özcan, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Konuralp Ercilasun, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Şahingöz, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Tezcan, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Minehanım Nuriyeva Tekleli, Azerbaycan
Prof. Dr. Muhammet BeşirAşan, Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Musa Şamil Yüksel, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Daş, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Neslihan Durak, İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin Sarıahmetođlu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Nuri Yavuz, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Okan Yeşilot, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Olcabay Karatayev, Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan Doğan, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Yorulmaz, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Remzi Kılıç, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Yılmaz, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Serkan Acar, Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Tilla Deniz Baykuzu, Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Üçler Bulduk, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Yücel Öztürk, Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Özgür Türker, Süleyman Demirel Üniversitesi

DİL EDITÖRLERİ

- Cumhur Kaygusuz**, (Rusça)
Dr. Hakan Güngör, Ordu Üniversitesi (İngilizce)
Dr. Öğr. Ü. Halim Kılıç, Ordu Üniversitesi (İngilizce)

SAYI HAKEMLERİ

Prof. Dr. Altay Tayfun Özcan, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. Erkan Göksu, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Gökçe, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Serkan Acar, Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Tuncay Ögün, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Rıza Yağlı, Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Özgür Türker, Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Savaş Eğilmez, Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Seda Yılmaz Vurgun, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Dr. Öğr. Ü. Mehmed Gökhan Polatoğlu, Erzurum Teknik
Üniversitesi
Dr. Öğr. Ü. Murat Kılıç, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Ü. Resul Turan, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Cumhuriyet Kaygusuz

EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Abdullah Gündođdu, Ankara University

Prof. Dr. Abdulvahap Kara, Mimar Sinan Fine Arts University

Prof. Dr. Ahmet Kanlıdere, Marmara University

Prof. Dr. Ahmet Taşağıl, Yeditepe University

Prof. Dr. Alfina Sibgatullina, Russia Academy of Sciences

Prof. Dr. Darkhan Kydyrali, International Turkish Academy/
Kazakhstan

Prof. Dr. Döölötbek Saparaliev, Kyrgyz-Turk Manas University
/ Kyrgyzstan

Prof. Dr. Ergin Ayan, Ordu University

Prof. Dr. İlhan Ekinci, Ordu University

Prof. Dr. Mehmet Alpargu, Sakarya University

Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, Istanbul University

Prof. Dr. Saadettin Yağmur Gömeç, Ankara University

BOARD OF ADVISERS

- Prof. Dr. Ali Merthan Dünder**, Ankara University
Prof. Dr. Altay Tayfun Özcan, Kütahya Dumlupınar University
Prof. Dr. Haldun Eroğlu, Ankara University
Prof. Dr. Halil Bal, İstanbul University
Prof. Dr. Hava Selçuk, Erciyes University
Prof. Dr. Hayrunnisa Alan, İstanbul Civilization University
Prof. Dr. İbrahim Tellioğlu, Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. İlhami Durmuş, Gazi University
Prof. Dr. İlyas Kemaloğlu, Mimar Sinan Fine Arts University
Prof. Dr. Kemal Özcan, Necmettin Erbakan University
Prof. Dr. Konuralp Ercilasun, Gazi University
Prof. Dr. Mehmet Şahingöz, Gazi University
Prof. Dr. Mehmet Tezcan, Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Minehanım Nuriyeva Tekleli, Azerbaijan
Prof. Dr. Muhammet Beşir Aşan, Fırat University
Prof. Dr. Musa Şamil Yüksel, Yıldırım Beyazıt University
Prof. Dr. Mustafa Daş, Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Neslihan Durak, İnönü University
Prof. Dr. Nesrin Sariahmetoğlu, Mimar Sinan Fine Arts University
Prof. Dr. Nuri Yavuz, Gazi University
Prof. Dr. Okan Yeşilot, Marmara University
Prof. Dr. Olcabay Karatayev, Kastamonu University
Prof. Dr. Orhan Doğan, Kahramanmaraş Sütçü İmam University
Prof. Dr. Osman Yorulmaz, Mimar Sinan Fine Arts University
Prof. Dr. Remzi Kiliç, Erciyes University
Prof. Dr. Salih Yılmaz, Yıldırım Beyazıt University
Prof. Dr. Serkan Acar, Ege University
Prof. Dr. Tilla Deniz Baykuzu, Trakya University
Prof. Dr. Üçler Bulduk, Ankara University
Prof. Dr. Yücel Öztürk, Sakarya University
Assoc. Prof. Dr. Özgür Türker, Muğla Sıtkı Koçman University

LANGUAGE EDITORS

- Dr. Cumhuri Kaygusuz**, (Russian)
Dr. Hakan Güngör, Ordu University (English)
Research Assistant Halim Kılıç, Ordu University (English)

REVIEWERS FOR THE CURRENT ISSUE

Prof. Dr. Altay Tayfun Özcan, Kütahya Dumlupınar University
Prof. Dr. Erkan Göksu, Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, İstanbul University
Prof. Dr. Mustafa Gökçe, Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Serkan Acar, Ege University
Prof. Dr. Tuncay Ögün, Muğla Sıtkı Koçman University
Doç. Dr. Ali Rıza Yağlı, Giresun University
Doç. Dr. Özgür Türker, Süleyman Demirel University
Doç. Dr. Savaş Eğilmez, Atatürk University
Doç. Dr. Seda Yılmaz Vurgun, Bilecik Şeyh Edebali University
Dr. Öğr. Ü. Mehmed Gökhan Polatoğlu, Erzurum Teknik University
Dr. Öğr. Ü. Murat Kılıç, Erzurum Teknik University
Dr. Öğr. Ü. Resul Turan, Recep Tayyip Erdoğan University
Dr. Cumhuriyet Kaygusuz

TAKDİM

Genel Türk Tarihi alanındaki süreli yayın eksikliğini gidermek maksadıyla yayınlamaya başladığımız Türk Tarihi Araştırmaları Dergisinin 6. Yılına girmiş oluyoruz. Başlangıçta yayın ilkelerini tespit etmiş ve bu ilkelere riayet edeceğimize dair söz vermiş ve bir ölçüde de taahhütte bulunmuştuk. Bu sözümüzü yerine getirmenin mutluluğu içinde olduğumuzu özellikle belirtmek istiyoruz.

Alandaki çalışmacıların sayısının az olmasına rağmen bu yayın süresi içinde araştırmacılar dergimize büyük ilgi göstermişler, birçok araştırmacı gerçekleştirdiği yayın faaliyeti ile dergimize güç katmıştır. Kendilerine teşekkür ediyoruz. Dergimizin kuruluşunun üstünden çok uzun bir süre geçmemiş olmasına rağmen Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi Genel Türk Tarihi çalışmalarının daha organize olması için planlanan ve çok sayıda katılımı ile gerçekleşen, çeşitli kuruluşlarla işbirliği içinde "Genel Türk Tarihi Çalıştayları"nın düzenleyicisi olarak önemli bir faaliyet göstermiş ve çalıştaylarda sunulan görüş ve düşüncelerin yer aldığı bildirilerin bir bölümünün yayınlanmasını da başarıyla gerçekleştirmiştir.

Bu dergide yayın yapan araştırmacıların emekleri ile birlikte dergideki yazıların hakemleri de gerçekten dikkatli ve sabırlı bir mesai içinde önemli katkılarda bulunmuşlardır. Onlara da gösterdikleri ilgi ve titiz çalışmaları için teşekkür ediyoruz.

Bu sayımızın hayırlı olmasını diliyor, saygılarımızı sunuyoruz.

Prof. Dr. Mehmet ALPARGU

INTRODUCTION

The Turkish History Research Journal, which started to publish in order to overcome the lack of journals in the field of General Turkish History, is celebrating its 6th year. The journal determined its principles before it went on publishing and it is our pleasure to announce that it has proved to comply with these principles.

Although there is a small number of researchers in the field, researchers showed great interest to the Turkish History Research Journal during this period of publication. As the board of the journal, we thank those who has contributed. Although it has not been a long time since the establishment of our journal, the Turkish History Research Journal has been an important organizer of the “General Turkish History Workshops” in collaboration with various organizations. The journal has also successfully published some of the papers containing the opinions and thoughts presented in the workshop.

Along with the efforts of the researchers publishing in this journal, the referees of the articles in the journal also made important contributions in a careful and patient work. We thank them for their interest and meticulous work.

We wish this volume to be beneficial and we offer our respect.

Prof. Dr. Mehmet ALPARGU

EDİTÖRLERDEN

Genel Türk Tarihi alanında altı yıldır yayın hayatına devam eden Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi'nin son sayısında 4 özgün araştırma, 1 çeviri ve 1 kitap tanıtımı yer almaktadır.

Bu sayının ilk makalesi Gaybullah Babayar ve Yakubcan Muhammedov tarafından kaleme alınmıştır. "Köktürk Kağanlığı Döneminde Çaç (Taşkent): Yönetim Sistemi, Hanedanlar" adlı çalışmada Köktürk Kağanlığı (552-744) döneminde, Çaç Teginleri (605-750) ve Çaç Tudunları (640-750) hanedanlarını ve onların kendine özgü yönetim sistemi değerlendirilmektedir. "Ahlatşah II. Sökmen Ve Zamanı (1122-1185)" adlı yayında Hüseyin Kayhan, XII. yüzyıl Anadolu'sunun en önemli devlet adamlarından Ahlatşah II. Sökmen'in dönemine odaklanarak onun zamanında Ahlat'ın ekonomik ve sosyal yönden yaşadığı büyük bir değişime ve İslâm dünyasındaki metropollerden birisi haline gelmesi ele alınmıştır. Oder Kutluer, "Kafkas Albanlarının Kimliği" başlıklı çalışmada Alban kimliği ifadesinden neyi anlamamız gerektiği üzerinde durmuş, sonrasında ise Alban kimliği meselesinin siyasi ve ideoloji bir mahiyet kazanmasının sebepleri araştırılmıştır. Bu hususta Azerbaycan Ermenistan münasebetlerinin konunun siyasileşmesine tesiri, hem Albanya Tarihi eserinde hem de günümüzde Ermenilerin Albanlarla ilgili iddiaları gösterilmeye çalışılmıştır.

Emine Dikmen tarafından kaleme alınan "Peçeneklerin Hristiyanlaştırılma Meselesi: Querfurtlu" adlı çalışmada, Katolik rahip Querfurtlu Bruno'nun pagan halkları Hristiyanlığa teşvik maksadıyla önce Rus daha sonra Peçenek topraklarına yaptığı misyonerlik faaliyeti, Peçeneklerin Hristiyanlığa döndürülememesindeki başarısızlık ve kısmen Peçeneklerin inanç sistemi ele alınmıştır. Alihan Büyükçolak, Aleksandr Vyaçeslavoviç Mayorov'un, "Papa IV. İnnokent'in Altınorda Hanı Sartak'a Gönderdiği Mektup" adlı çalışmanın çevirisini yapmıştır. Bu çalışmada Papa IV. İnnokent'in Altınorda Hanı Sartak'a gönderdiği mektubun orijinal metni ve tercümesi sunulmaktadır. Son olarak Merve Üner, Türkistan çalışmalarıyla alana önemli katkılar sunan Murat Özkan tarafından kaleme alınan "Buhara Hanlığı (1500-1920) adlı eserin tanıtımını yapmıştır.

Bu sayının ortaya çıkmasında emek sarf eden ve değerli vakitlerini bize ayıran başta yazarlara, hakemlere, maddi manevi katkı sunan tüm dostlarımıza müteşekkirimiz.

Editör Kurulu Adına
Prof. Dr. Fatih ÜNAL

FROM EDITORS

Dear readers,

In this issue of the International Journal of Turkish Historical Research, there are four original articles, a translation, and a book review.

The first article of this issue was written by Gaybullah Babayar and Yakubcan Muhammedov. Titled "The Chach (Tashkent) During the Times of Turkic Khaganate: Administration System and the Dynasties", the article deals with the Chach Tegins (605-750) and Chach Tuduns (640-750) dynasties and their unique administrative system during the Köktürk Qaghanate (552-744) period. The second article, titled "The Reign of Akhlatshah Sokman II (1122-1185)", was written by Hüseyin Kayhan. The author focuses on Akhlatshah Sokman II, one of the most important statesmen in XII century in Anatolia. Kayhan discusses Ahlat's economic and social changes during Sokman's period. Oder Kutluer, in his work titled "Identity of the Caucasian Albanians", focused on the expression of Albanian identity. Further, he investigates the reasons for the Albanian identity issue to acquire a political and ideological nature. In this regard, the effect of Azerbaijan-Armenia relations on the politicization of the issue, and the claims of Armenians about Albanians, both in the History of Albania and today, have been tried to be shown.

In the study titled "The Question of the Christianization of the Pechenegs: The Case of Saint Bruno Of Querfurt", written by Emine Dikmen, examines the missionary activity of the Catholic priest Bruno from Querfurt to encourage the pagan peoples to Christianity, first to the Russian and then to the Pechenegs lands, the failure of the Pechenegs to be converted to Christianity and partly the belief system of the Pechenegs. Alihan Büyükçolak translated the work of Aleksandr Vyacheslavovic Mayorov titled "Pope Innocent IV's Letter to Sartakh Khan of the Golden Horde (Text, Translation, Notes)" into Turkish. In this study, Pope IV. The original text and translation of the letter that İnnokent sent to the Altınorda Han Sartak are presented. Finally, Merve Üner reviewed the work called "Bukhara Khanate (1500-1920)" written by Murat Özkan.

We would like to thank the authors, referees, and all our friends who contributed materially and morally to the publication of this issue.

On behalf of the Editorial Board
Prof. Dr. Fatih ÜNAL

